

פ ר ט י כ ל מס. י"ג/2

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
ירושלים, יום ד', י"ד בשבט תש"י - 1.2.50.

ל

נוכחים חברי הועדה:

- נ. ניר - היו"ר
- ח. בן-אשר
- י. בר-יהודה
- ד. בן-רב-האי
- א. ג'רג'ור
- י. גיל (במקום י. קליבנוב)
- י. הררי
- ז. ורהפטיג (באחור)
- ק. כהנא
- ש. כ"ץ
- י. לם
- ע. מימון
- י. קוסוי
- ח. רובין (באחור)
- א. חבורי
- י. בדר

מוזמנים:

- ל. הנימן - מחלקת החקיקה
- מ. פיאמנטה - מחרגם לערבית

הישיבה נפתחה בשעה 08.50.

היו"ר נ. ניר:
חבר הכנסת גיל ישתתף בישיבתנו במקום חבר
הכנסת קליבנוב אשר חלה.

סדר היום:

1. הצעה אשר ועדת המשנה מביאה לאישור, בענין חוק הגנת החייל וחוק הגנת העולה.
2. שתי ההצעות בקשר לגיל הנישואים, אשר הועברו אלינו ע"י הכנסת.
3. סדר עבודת הועדה.

חוק הגנת החייל (שכירות משנה והארכה)
חוק הגנת העולה (" " ")

היו"ר נ. ניר:

בקשר עם הצעת התיקון שהייתה בחוק הגנת החייל וחוק הגנת העולה, החליטה ועדת הכנסת שהתיקון הוא דבר חדש וטעון קריאה ראשונה. ועדת המשנה שלנו קבלה את ההרחבה והטילה על היו"ר לנסח את שני החוקים יחד, עם התיקון. השינוי הוא קטן: בכל מקום שכתוב "חייל" או "עולה", תבוא המלה "דייר משנה". עלינו להחליט באופן עקרוני אם מליאת ועדת החוקה מקבלת את ההרחבה. אם המליאה תקבל זאת, הדבר יבוא בפעם השניה לקריאה ראשונה בכנסת.

י. הררי:

לי נדמה, כי הניסוח של הדברים אינו נכון. הועדה לא צריכה להחליט אם היא מקבלת או אינה מקבלת את ההרחבה, אלא רק לאחלץ על העברת הדבר לקריאה ראשונה בכנסת מבלי לחוות דעה לגופו של דבר. המליאה תחזיר את הדבר לדיון בועדה, מבלי לקבל החלטה סופית. על הועדה להחליט רק, כי ההצעה שהוצעה בקשר עם חוקים אלה צריכה לעבור לדיון כללי במליאת הכנסת.

היו"ר נ. ניר:

לדעתי זה הגיוני, מפני שלו היינו מחליטים משהו, הייתה צריכה להיות הסתייגות, והרי אנחנו מחליטים להביא נובציה של כל הדבר הזה.

י. גיל:

אני מסכים לצד הפרוצדוראלי, אשר עורר אותו הררי.

הדבר הזה צריך להיות מובא לכנסת בצורה שיהיה ברור שזאת הצעה של חבר או קבוצת חברים המציעים זאת.

אני מקווה שאין חילוקי דעת על כך שאת צריכה להיות קריאה ראשונה. לעצם הענין, אני נגד התיקון הזה.

י. ברוך יהודה:

אין אנחנו דנים מי בעד ומי נגד השינוי הזה. אנחנו דנים רק על הבאת הענין לקריאה ראשונה היות ויש בתיקון ענין חדש וישנו מספר אנשים התובעים לדון על זא מחדש בכנסת. אח"כ אפשר לדון על הפרטים, לקבל או לא לקבל אותם. לכן, גם מי שמתנגד לעצם התיקון, צריך להיות בעד הבאת הדבר הזה לקריאה ראשונה בכנסת.

היו"ר נ. ניר:

כדי שלא יוצר תקדים לא טוב, אני רוצה שיהיה מובן שרק אם יש בו עדה - לא הייתי אומר רוב - אבל מספר חברים אשר מביאים דבר חדש ודורשים להביאו לקריאה ראשונה במליאת הכנסת, יש לתת להם את האפשרות לבוא למליאה, כאשר הנושא קשור עם הנושא הנדון. לא הייתי רוצה שעל סמך תקדים זה יוכל כל חבר לדרוש להביא כל דבר לקריאה ראשונה.

לדעתי הפרוצדורה צריכה להיות כזאת: אני

אמסור בכנסת על ההפחתות שהיחה בקשר עם החוקים האלה, ואגיד, כי בקשר עם הצעת תיקון מסויימת הוחלט, כי אותה ההצעה לא שימשה נושא לדיון בקריאה ראשונה; לכן אנחנו מביאים זאת לקריאה ראשונה. אוכל גם להגיד מה היא דעת החברים המצודרים בעד הדבר הזה, ואח"כ יהיה דיון.

י. גיל:

אני רוצה שחנינתן לי אפשרות לנמק בכנסת את התנגדותי לעצם הפרוצדורה הזאת. אם מביאים את הצעת החוק כפי שהוצעה, עם התיקון שבמקום "חייל" ו"עולה" יבוא "דייר", הדבר הזה מטעה ויוצר רושם שהועדה קבלה זאת. הדבר הזה יהליש את עמדת המתנגדים להצעה הזאת. לכן אני מציע שחובא הצעת חוק חדשה, בלי קשר עם החוק הזה.

י. הררי:

נדמה לי שהנוסח צריך להיות כזה: ועדת החוקה הגיעה למסקנה שהיא רוצה להכניס את השינוי הזה והדבר הזה יכול להיעשות רק ע"י מיזוג שני החוקים האלה. אין ועדת החוקה יכולה להמשיך בדיון על שני החוקים האלה מבלי לדעת מה יהיה גורל השינוי הזה לאחר הקריאה הראשונה בכנסת.

י. גיל:

אני רוצה לשמור לעצמי את הזכות האלמנטארית לאשר להתנגד לפרוצדורה הזאת מתוך הנימוקים שהסברתי.

י. בר-יהודה:

אני מציע להוריד את השאלה מסדר היום היום ובהתאם להחלטת הכנסת, לפי חוק התקדימים, כל החלטה של ועדת הכנסת בענייני תקנון, כל עוד לא יובא התקנון לאישור הכנסת, היא תקדים מחייב.

ד. בר-רב-האי:

אני רוצה להגיד לחבר הכנסת גיל: אי-אפשר

לשנות את המציאות. אי-אפשר להעלים מן הכנסת

מה שהיה סביב החוק הזה. אינך יכול להגיד כי זהו חוק חדש אשר ועמ

החוקה מציעה אותו. היה דיון על שתי ההצעות האלה והן הועברו לוועדה.

בוועדה היתה הצעה להרחיב את הדבר. הוועדה ראתה בהצעה הזאת חידוש ופנתה

בשאלה לוועדת הכנסת, איך לנהוג. נתקבלה הוראה איך לנהוג. מדוע אתה חושב

כי יש כאן נסיון לשכנע את הכנסת? מוכרח להיות דבר כזה בכל הצעה שמביאים.

אתה תוכל לקום בכנסת ולהתנגד לזה.

י. לם:

הייתי מבין לו היה מתמרמר על הפרוצדורה הזאת

איש הקואליציה. דוקא אנשי האופוזיציה צריכים

להיות מעוניינים שיווצר חקדים המאפשר לחבר כנסת להכניס הצעה תיקון ~~צאצא~~

בהסכמת ~~ל~~ ועדה של הכנסת. מדוע ההתמרמרות הזאת של מר גיל? כמה פעמים

סיעתו הציעה הצעות שהיו מרחיקות לכת?

אין אנחנו אומרים בכנסת כי כבר החלטנו בענין

זה. אנחנו אומרים רק, כי רוב הוועדה חושב שהתיקון הוא חשוב וצריכה להיות

עליו קריאה ראשונה. אם מר גיל חושב שוועדת הכנסת לא החליטה החלטה נכונה,

צריך היה להתנגד לאותה החלטה. במקרה זה, אין מקום להסתייגות.

אני מציע להפסיק את הדיון על השאלה הפרוצדורלית

ולהכנס לדיון לעצם הענין.

ז. גיל:

דברי לם בקשר עם החקדים הזה אינם מנחמים או תי,

מפני שאני בטוח כי החקדים הזה אף פעם לא יהיה

לטובת האופוזיציה. לו היה מישהו מהאופוזיציה מציע תיקון מהפכני כזה,

התיקון היה ערחה, בכל מיני פילפולימטיקה שישנה בעולם.

לעצם הענין. במקרה זה היה חוסר אומץ-לב מצד

הממשלה ומצד ד"ר לם, להציע לכנסת ישר הצעה חוק כזאת. הם הסתחרו מאחרי

האיצטלא של החוקים האלה אשר הובאו לכנסת והו עברו לוועד החוקה. זה צעד

אשר אין לו חקדים והוא בא לסנוור עינים. כשם שהח' עדה מימון הביאה לכנסת

הצעת חוק מחתיקה לכת יותר מהצעת הממשלה, יכול היה לעשות גם מר לם.

עכשיו רוצים לסחום למיעוט את הפה בקשר עם הנוהג הזה, אם כל לא בקשר עם

הדיון לגופו של הענין. יש זכות לוועדה הזאת, לכל חבר הוועדה או לרוב

הוועדה, להציע כל דבר. אבל יש זכות למי שמתנגד לפרוצדורה הזאת להביע את

רל.

י. גיל:

את התנגדותו בכנסת. אני מקש דבר אלמנטארי ביותר: לשמור לי זכות הסתייגות.
בין כך הסתייגות זאת תדחה ע"י הרוב בכנסת. אני רוצה להגיד בק כי אני
מתנגד להבאת ההצעה בצורה כזאת.

היו"ר נ. ניר:

אין אנחנו סותמים את הפה. כל חבר כנסת יכול
להביע את דעתו. זאת היתה הכוונה כאשר החלטנו
על הפרוצדורה הזאת. יכולנו להגיד כי זאת אותה הצעת החוק, ולהביא אותה
בצורה מתוקנת לקריאה שניה בכנסת. לא עשינו את הדבר הזה דוק מפני
שאינן אנחנו רוצים לסתום את הפה. אנחנו מביאים את הדבר לקריאה ראשונה
כדי שהכנסת תביע את דעתה על החיקון הזה. אחת טענן שאין זה עומד בקשר
עם החוקים האלה ואתה דורש הסתייגות בענין זה. אם אחת מחכוון לכך שאחרי
שאני אמסור על הדברים אחת תקום, ובחור הסתייגות מבקש להסיר את הסעיף
מסדר-היום, אי-אפשר לתת לך הסתייגות כזאת מפני שאי-אפשר להוריד מסדר-
היום סעיף אשר ועדת החוקה העבירה לכנסת. בתוך הדיון הכללי אתה יכול
להגיד כי הפרוצדורה לא היתה נכונה ואתה מבקש להסיר זאת מהפרק או להחזיר
זאת לוועדה.

י. גיל:

אני שומר לעצמי הסתייגות בענין זה.

היו"ר נ. ניר:

לא יכולה להיות לך הסתייגות בענין זה.
אני אמסור בכנסת על כל ההתפתחות שהיתה בקשר
עם הצעת החיקון הזאת ואשאל את הכנסת אם מותר או אסור לנו לקבל הרחבה כזאת.
אין אני יכול לתת הסתייגות בענין פרוצדוראלי.

י. גיל:

אני אערער על הדבר הזה בפני ועדת הפירושים.

י. בריהודה:

אין זה שייך לוועדת הפירושים.

י. גיל:

אם כך, אערער בוועדת הכנסת.

ר.ל.

חוק בענין גיל הנישואים

מ"ר נ. ניר

הועברו אלינו ע"י הכנסת שתי הצעות-חוק

בענין גיל הנישואים: אחת, הצעה לחיקון

החוק המ/לילי, סעיף 182 ו-183, והצעתה של חברת הכנסת עדה מיטון.
לפי המ/ובל אצלנו ישנן שלוש אפשרויות: להעביר את החוק לוועדה משנה
מבלי לקיים דיון כללי; להעביר את החוק לוועדה משנה לאחר דיון כללי;
להחליט על החוק במליאת הועדה.

ד. לפי

לפני שאנחנו מעבירים את החוק לוועדה משנה,

מליאת הועדה צריכה להחליט איזו הצעה משמשת

בסיס לדיונים, כדי שועדה המשנה תדע איך לנהוג.

לעצם הענין אני חושב שעלינו להחליט כי

הצעתה של חברת הכנסת מיטון היא הבסיס של החוק. השאלה היא אם אנחנו

יכולים לפתור את השאלה ע"י חיקון החוק הפלילי או האם דרוש חוק

מיוחד בענין גיל הנישואים, אשר יוכל גם לבטל את אותם הסעיפים בחוק

הפלילי. אני חושב שהדרך הנכונה היא קבלת חוק מיוחד. כאשר קוראים את

החוק המ/לילי קשה להבין מדוע הכניסו את הענין הזה לפרק גדול הדין

בדברים שהם נגד המוסר. מבחינת פורמאליות אי אפשר להתקלם מכל הדברים

אשר הממשלה סציעה לגופו של ענין. ז"א, ע"י העברת הדבר לוועדה משנה,

אין אנחנו פותרים את השאלה של ניסוח הדברים, אלא רק סמליטיים מבחינת

פורמאליות שצריך להיות חוק מיוחד בענין זה.

ג. גיל

הצעה ד"ר לם אינה נראית לי. החוק הוא

חשוב, הוברד בכנסת די צורכו, והועדה הזאת

יכולה לדון עליו בסוף זמן קצר. אני מציע לדון על זאת במליאת הועדה

ולתקומם את השינויים הדרושים. (ג. לפי אני סוכן להסכים לזה.)

ד. בר-רב-קאין

לדעתי אפשר ללכת בשתי הדרכים: אפשר לחקן

את החוק הפלילי ואין זה מונע שנוסף לכך

יקבע סדר מסויים של חשום נישואים ואיסור של הנישואים מתחת לגיל מסויים.

אינני רואה בזה כל ניגוד, מפני שלדעתי נקודת הכובד היא בדברים

אתרי.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
1.2.50
חוק בענין גיל הנשואים

ל.

י. הבריה

הצעה לא אינה יכולה לבוא בחשבון. אם הכנסת
מעבירה לנו לדיון שני חוקים, אין אנחנו
יכולים להתלים לא לדון על אחד מהם. אם לא נדון על שינוי החוק המליילי,
ע"י כך לא נוציא את אותו חוק המליילי. מציעים לנו רק לשנות את
החוק המליילי ואין אנחנו יכולים להוציא את אותו חוק, כי הדבר הזה לא
הועבר אלינו ע"י המליאה. עלינו להתלים רק אם אנחנו מעבירים זאת לוועדה
משנה או מקיימים כאן דיון בללי.

י. הבריה

לפי דבריו של הו"ר, יוצא שבין במליאתך בין
בועדה, אנחנו מתוויבים להביא את שני החוקים.
לי היה נדמה שאין זה כך. אנחנו מתוויבים לדון על שתי ההצעות, אבל היות
ושתיהן הועברו אלינו יחד, ברשותנו לצרף זאת. (י. הבריה לצרף בודאי
שיכולים. אבל אם דיבר על בסיס לדיון.)

ג. הבריה

עד כמה שאני מבין הכנסת מעבירה לנו את שני
החוקים האלה על מנת שנעשה אתם כל אחד נסמך
לנכון.

ל. הבריה

גם הועדה מחליטה לדחות את הצעה הממשלה ולקבל
בשינויים או בלי שינויים, אם הצעה עדה מיסוד.
היא נובע, כמוצא מזה, האורך לתקן את החוק המליילי.

י. הבריה

אינני חושב שהכרחי לשנות את החוק המליילי. בחוק
המליילי ישנה מנקציה מסוימת. דיבורי מנקציות
בכמה חוקים אצלנו, הוא דבר ידוע ורגיל. אם הדבר הזה ישאר ונוסף לכך
יהיה חוק חדש, תוכל להיות במקרים ידועים קונקרטיים בין שני המעיינים.
אני חושב שהכנסת שלהם לנו נושא מסויים. העבירו
לנו שני חוקים ואסור: זהו הנושא, ישנן שתי הצעות והעשו מה שאתם רוצים.
גם את פקודת השחרור בערבות שינינו מהקצה אל הקצה.
אני מציע לספור את שתי ההצעות לוועדה משנה אשר
הביא לנו את שתי ההצעות או אחת מהן, או הצעה שלישה, במסגרת הנושא.

דעת הורקה, חוק ומשפט
1.27.50
חוק בקנין גיל הנישואים

רל.

א. ג' רב' ורמז:

אני מאיע שהצעת החוק האמסאם בשאלה גיל
הנישואים הנמוך ביותר, ורחייה באורח חיקון
של החוק האלילי. בשום פנים אינני מסכים לכך שייקבע חוק אזהרי לנישואים
וינסל על כל העדות, כי אין לפצוע בחוקי האישום של העדות.

לדעתי הריכזה צריך להיות במליאה חוקרה ולא

בועדה משנה.

ב. ג' רב' ורמז:

אם מישהו דורש לקיים דיון כללי בועדה, לפי
הנוהג שלנו, צריך לקיים זאת.

ג. ג' רב' ורמז:

זה לא היה נוח שאין לעבור עליו. אם מישהו
רוצה לקיים דיון כללי, אי אפשר להתנגד לזה

בכנסת, אבל לא בועדה.

ד. ג' רב' ורמז:

בין אם הספור ואם לועדה משנה בלי לקיים דיון
ובין אם תחליטו לקיים לפני כן דיון, הייתי מאע
ליו"ר, לועדה המשנה ולועדה כולה, להפגש עם נציגי הרבנות ולשמוע את דעתם.

קודם כל עלינו לתחלים בשאלה הפורמאלית.

ה. ג' רב' ורמז:

ה צ ב ע ה

בעד התצעה לעבד את החוק במליאה חוקרה - 8.
בעד התצעה להעביר את החוק לועדה-משנה - 8.

החלטה: להעביר את החוק לועדה-משנה.

בעד התצעה לקיים דיון כללי לפני שהחוק יועבר לועדה-משנה - 10
נגד - 5.

החלטה: לקיים דיון כללי לפני שהחוק יועבר לועדה
משנה.

ו. ג' רב' ורמז:

אני דורש לדחות את הדיון לישיבה הבאה משתי
סיבות: (א) הדבר הזה לא היה כלול בסדר-היום של
הישיבה ולדעתי רשאית מיעה לתביר שהיא צריכה להתכונן לויכוח כזה ב) בשעה
11 יש ישיבה אחת לחלק מן החברים, ולא נוכל לגסוד עד אז את הדיון.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
1.2.50
חוק בענין גיל הנישואים

דל.

ג. מימון:

אם כי אין אני חושבת שיש שייכות לענין הזה
ולרבות, אני מתנודת לדחיה רק מפני שבקוד
קשר ימיט אני יוצאת לאמריקה ואני רוצה להיות נוכחת בדיון הזה.

ד. בר-יתדות:

אם מיעה מבקשת לדחות דיון לשבוע, הסעם הטוב
מתייב לקבל זאת, אם כי אני מתקומם נגד זה
מפני שאני חושב שזהו אחד הנושאים שאי-אפשר לאמר כי באו לישיבה מבלי
להיות מוכנים לדון בה.

ה. ורדמטיג:

לא התכוונתי לעשות שום או במסרוקציה. לאחד
ישיבת הכנסת לא הספקתי להתקשר עם הבנות
הראשית. מדוע צריך להתקומם נגד זה?

ו. תינ"ר נ. ניכר:

אם מר ורדמטיג מבקש בשם מיעה לדחות את הדיון, אין
לנו ברירה אחת אלא לעשות זאת. אני משום פונה
אל מר ורדמטיג: הדיון הכללי אינו קובע שום דבר; הוא רק תילומי דעות
בין חברי הועדה. הדיון הכללי יכול לעזור לנו רק להחיש את הדבר הזה. אחרי
הדיון הכללי החוק יעבור לוועדה משנה, ויהיה לורדמטיג זמן להחיעץ בענין זה
אני פונה לורדמטיג בבקשה להסיר מסדר היום את בקשתו.

ז. ורדמטיג:

אפשר לקיים דיון כללי, אבל אני לא אשתתף בו,
מפני שאינני מוכן לזה. ראיתם בכנסת שהיו
תילוקי דעות בחוך הסיעה שלנו, בחזית הדתית המאוחדת. לכן אני מבקש לדחות
את הדיון.

ח. בר-יתדות:

הנימוק האחרון משבוע אומי ואני חוזר מדברי.

החלטות: אינן לדחות את הדיון כללי לשבוע הבא.

ועדת המשנה בענין זק תהיה מורכבת מה"ח: י. בר-יתדות
ד. בר-רביאלי, א. ג. רג' ורה, ז. ורדמטיג, ק. כהנא
ש. כ"ץ, ע. מימון. סדר הועדה: י. בר-יתדות.